

Handläggare
Anders Håkansson
Telefon: 08 - 508 36 208

Till
Äldrenämnden den 31 januari 2017

Remiss om översiktsplan för Stockholm

Svar på remiss från stadsbyggnadskontoret, dnr 2015-10143

Förvaltningens förslag till beslut

Äldrenämnden beslutar att remissen från stadsbyggnadskontoret ”Översiktsplan för Stockholm” anses besvarad med vad som sägs i äldreförvaltningens tjänsteutlåtande.

Ann-Christine Hansson
Förvaltningschef

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Kommunfullmäktige beslutade i maj 2015 att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att uppdatera översiktsplanen så att den på ett bättre sätt speglar den växande stadens utmaningar, omvärldens utveckling och förslaget till stadens vision: "Vision 2040 – Ett Stockholm för alla".

Den inriktning som föreslås är en kombination av redan pågående stadsutveckling i större områden och omvandling av befintliga stadsdelar med komplettering av bland annat nya bostäder, arbetsplatser, skolor, torg och parker. Det lokala perspektivet är en viktig utgångspunkt.

Inom perioden fram till och med 2040 kommer antalet äldre i staden att öka kraftigt. Denna ökning kommer att ställa stora krav på verksamheterna men också på att det finns lämpliga boenden och miljöer för fler äldre än idag. Det är denna utgångspunkt äldreförvaltningen har haft vid utarbetandet av detta remissvar.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till de mål och förslag som presenteras i översiktsplanen. I den fortsatta konkretiseringen av arbetet med stadens utbyggnad vill äldreförvaltningen betona vikten av att hänsyn tas till de äldres specifika behov. Det handlar om tillgänglighet, närhet till service och grönområden samt allmänna kommunikationer. Men det är också viktigt att framkomligheten är god under den tid som nybyggnationen sker.

Bakgrund

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanens syfte är att ge vägledning och stöd i beslut om användning av mark- och vattenområden samt hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Syftet med det krav på samråd som finns i plan- och bygglagen är att ge möjlighet till insyn och påverkan men också för att ge bästa möjliga underlag till förslaget. Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men den är vägledande för detaljplanering och beslut om bygglov.

Stadens gällande översiktsplan ”Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm” antogs av kommunfullmäktige 15 mars 2010 och vann laga kraft 10 april 2012. Kommunfullmäktige beslutade i maj 2015 att ge stadsbyggnadskontoret i uppdrag att uppdatera översiktsplanen så att den på ett bättre sätt speglar den växande stadens utmaningar, omvärldens utveckling och förslaget till stadens vision: ”Vision 2040 – Ett Stockholm för alla”.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 7 november 2016 att genomföra samråd om en ny översiktsplan för Stockholm. Syftet med samrådet är att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan. Samrådet genomförs 10 november 2016 till 10 januari 2017.

Inbjudan till samrådet har förutom till äldrenämnden även skickats till samtliga facknämnder, stadsdelsnämnder och bolag i Stockholms stad, ett urval av stadens råd, övriga kommuner i Stockholms län samt relevanta branschföreträdare, organisationer, grupper i civilsamhället, företagsgrupper, näringslivsföreträdare,

regionala aktörer, statliga aktörer, stiftelser och universitet/högskolor.

Ärendet

Stockholm är en attraktiv stad. Stadens medborgarundersökning visar att människor som bor här i stort trivs med sina liv. Internationellt sett rankas Stockholm högt när det gäller bland annat livskvalitet, innovationsförmåga och samhällstillit. Detta lockar människor som vill bo, studera och arbeta här, och staden växer snabbt. 2040 beräknas Stockholms stad ha 1,3 miljoner invånare.

Stockholms attraktionskraft är positiv för stadens utveckling och roll som motor för Sverige. Men det innebär också en rad viktiga utmaningar. Bostadsbyggandet är en av dem, att anpassa transportinfrastrukturen är en annan. Fram till 2030 ska 140 000 bostäder byggas, och takten i bostadsbyggandet behöver sannolikt vara hög även därefter. Transportinfrastrukturen i Stockholm är i dag ansträngd, och framför allt gång-, cykel- och kollektivtrafik behöver stärkas. Stadsbyggandet ska utvecklas ur ett socialt hållbart perspektiv med god kvalitet och arkitektur.

Dessutom behöver staden fokusera på flera andra viktiga utmaningar – som hur Stockholm ska kunna utveckla sin konkurrenskraft, klara de krav som ett förändrat klimat ställer samt minska de sociala skillnaderna i staden.

Det omfattande stadsbyggande som Stockholm står inför utgör en unik möjlighet till förbättringar och utveckling. Stadsbyggandet är ett kraftfullt redskap som kan bidra till att styra utvecklingen i hållbar riktning, och med klok och strategisk planering kan hela Stockholm dra nytta av den stadsutveckling som genereras av ett omfattande bostadsbyggande. Stockholm ska vara en tät och sammahållen stad där bebyggelse och grönstruktur samspekar och ger förutsättningar att skapa goda livsmiljöer, samt att tillföra värden som fler bostäder, arbetsplatser, attraktiva offentliga miljöer, bra parker, lekplatser, idrott och kultur samt en välfungerande service där förskolor och skolor är särskilt angeläget.

Mål för stadsbyggandet

Stockholm ska vara en stad för alla med täta och sammanhållna stadsmiljöer och där bebyggelse och grönstruktur samspekar och ger förutsättningar för goda livsmiljöer. Stadens förslag till ny översiktsplan omfattar fyra mål.

En växande stad

Stockholm ska vara en växande stad som genom sin attraktivitet lockar människor, företag och besökare från hela världen. En hög takt i stadsbyggandet ska säkerställa bostäder och samhällsfunktioner för alla. God tillgänglighet ska ge människor och företag goda förutsättningar att utvecklas.

En sammanhängande stad

Stockholm ska vara en sammanhängande stad, där det är naturligt att röra sig mellan olika stadsdelar och besöka nya platser. Människor med olika bakgrund ska kunna mötas i vardagen och stadens många stadsmiljöer med sina olika kvaliteter ska vara tillgängliga för alla invånare.

God offentlig miljö

Stockholm ska ha en mångfald av identitetsstarka stadsdelar med levande centrum. Stadens alla delar ska erbjuda en bra livsmiljö med god tillgång till stadskvaliteter och väl gestaltade och trygga offentliga miljöer som inbjuder till delaktighet och lokalt engagemang.

En klimatsmart och tålig stad

Stockholm ska vara en klimatsmart stad, där effektiv markanvändning och transporteffektiv stadsstruktur bidrar till ökad tillgänglighet och begränsad resursförbrukning. Stadsstrukturen och de tekniska systemen ska vara välfungerande och tåliga så att staden kan möta klimatförändringar och andra påfrestningar.

Hur målen ska nås

För att uppfylla stadsbyggnadsmålen och för att möta bostadsbehoven på kort och lång sikt behövs en tydlig utbyggnadsstrategi. Strategins följande fyra delar ska styra stadsutvecklingen mot stadens vision:

- Den centrala stadens attraktionskraft ska användas som en resurs för hela Stockholm. Det innebär bland annat satsningar på att skapa täta stadsdelar i områden kring stadskärnan och låta staden växa successivt utåt.
- För att få genomförandekraft i stadsbyggandet pekar staden i förslaget till översiktsplan ut tre fokusområden; Farsta, Skärholmen och Kista.

- Hela Stockholm växer och stadens alla delar behöver utvecklas med värdeskapande kompletteringar för att bostadsmål och hållbarhetsmål ska kunna nås.

Allmänna intressen

Översiktsplanen är vägledande för utvecklingen av mark- och vattenområden inom Stockholm stads gränser. Utöver det utgör den Stockholms stads riktlinjer för bostadsförsörjning i enlighet med bostadsförsörjningslagen. Planen redovisar hur kommunen ska ta hänsyn till allmänna intressen vid beslut om användningen av mark- och vattenområden. Denna redovisning är uppdelad inom ett antal områden såsom bostadsförsörjning, trafik, kulturliv, idrott, miljö samt teknisk försörjning.

Lokala utvecklingsmöjligheter

Översiktsplanen beskriver vilka utvecklingsmöjligheter som finns i respektive stadsdelsområde. Stadsdelarna är grupperade efter Stockholms stads 14 stadsdelsområden. Generellt ska allt stadsbyggandet bidra till att utveckla stadens kvaliteter och tillföra värden som fler bostäder, attraktiva offentliga miljöer, högkvalitativa mötesplatser, bra parker och lekplatser, idrott och kultur och en välfungerande kommunal service där förskole- och skolbehovet är av särskild vikt. Målsättningen med 140 000 nya bostäder till år 2030 förutsätter en tät och sammanhållen stad, där bebyggelse och grönstruktur samspelar och ger förutsättningar för goda boendemiljöer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 24 januari 2017. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 25 januari 2017. Ärendet anmäls för kännedom till rådet för funktionshinderfrågor den 26 januari 2017.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stockholm står inför komplexa utmaningar i form av en snabb befolkningsökning i kombination med bostadsbrist, ekonomisk tillväxt och ökade sociala skillnader. Fram till 2030 planerar staden att bygga 140 000 nya bostäder och då tillkommer det som planeras byggas i länets kranskommuner. Mot denna bakgrund välkomnar äldreförvaltningen förslaget på ny översiktsplan för Stockholm. Det är nödvändigt att formulera en ny plan som är anpassad för att kunna bidra till att nå målen i Vision 2040. Äldreförvaltningen ställer sig positiv till de mål och förslag som presenteras i planen.

Stadens befolkningsstruktur har under senare år inte inneburit några förändringar i behovet av insatser från äldreomsorgen. Men under de kommande åren kommer antalet äldre i staden att öka succesivt. Från 2016 till 2040 är ökningen 55 procent i åldersgruppen 65-80. Gruppen över 80 år kommer att öka med 105 procent under samma period. Denna ökning kommer att ställa stora krav på verksamheterna men också på att det finns lämpliga boenden och miljöer för fler äldre än idag. Det är denna utgångspunkt äldreförvaltningen har haft vid utarbetandet av detta remissvar. Även om en översiktsplan inte är djupgående utan visar på en övergripande viljeinriktning så vill äldreförvaltningen ändå peka på ett par områden där det är viktigt att äldreperspektivet finns med då en mer detaljerad planering tar vid.

Det finns stora utmaningar i hur utbyggnaden av boenden för äldre ska planeras. Det handlar bland annat om vilka volymer av respektive typ av boende som kommer att efterfrågas i framtiden vad gäller vård- och omsorgsboenden, mellanboendeformer som trygghetsboenden eller seniorboenden. Generellt finns ett ökande intresse för att aktivt delta i att utforma sitt eget boende tillsammans med en byggherre/fastighetsägare. Idag finns till exempel ett växande intresse för bostadsrätter och kollektivboenden för seniorer. Erfarenhet visar också att när äldre flyttar vill de gärna finna ett boende i det område de redan bor i. Därför är det viktigt att studera i vilka stadsdelsområden som ett behov kan tänkas uppstå för att undvika att det uppstår köer på vissa boenden under det att det finns tomma lägenheter på andra. Vid nybyggnation är det också viktigt att tänka på att området får en blandning av olika åldrar. En bra spridning av olika typer av boenden är även eftersträvarvärt. Det kan till exempel gälla bostadsrätter/hyresrätter, små och stora lägenheter, bostäder speciellt anpassade för äldre eller personer med funktionsnedsättning.

I översiktsplanen anges behovet av att få flyttkedjor att fungera smidigare, så att äldre lätt kan flytta till mindre, billigare och mer tillgängliga och funktionsdugliga bostäder. Detta bidrar till att frigöra bostäder för andra grupper.

I översiktsplanen framförs vidare att stadslivets sociala mångfald gagnas av att äldre kan ta plats och trivas. De äldres behov av framkomlighet och fysisk aktivitet ska främjas, liksom behoven av rekreation och att kunna ta del av idrotts- och kulturliv. Äldreförvaltningen ställer sig positiv till detta men vill också betona vikten av att det vid nybyggnation ska finnas service såsom

mataffärer, posttjänster med mera, i närområdet. För att motverka isolering är det också viktigt att busslinjer dras i dessa nya områden i de fall det inte finns en närliggande tunnelbana. Dessa närliggande kommunikationer har visat sig vara av stor vikt för att äldre ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt. Staden har inte full rådighet över dessa frågor men det är viktigt att staden försöker att påverka detta i de forum som finns. Äldreförvaltningen vill också betona vikten av att äldreperspektivet behöver komma in tidigt i en planeringsprocess för att kunna få genomslag.

Närheten till natur- och parkmark är också viktig för den äldre. Vid förtätning är det oftast mindre naturytorna som försvinner och större parker och grönområden lämnas i regel orörda. För den äldre är naturen i närheten av boendet viktig därför vill äldreförvaltningen betona denna aspekt vid den fortsatta förtätningen av staden.

Det är inte enbart tillgängligheten i de områden där nya bostäder tillkommer som är viktig. I och med att en byggprocess tar flera år är framkomligheten under byggtiden viktig för att den äldres isolering inte ska öka.

Sammantaget anser äldreförvaltningen att förslaget till ny översiktsplan har förutsättningar att bli en bra utgångspunkt för stadens utveckling och kommer att bidra till att nå målen i Vision 2040.

Bilagor

1. Översiktsplan för Stockholm
2. Översiktsplan för Stockholm - Riksdagen enligt miljöbalken
3. Konsekvensbeskrivning